

Michiel Kruyt – M.H. Kruyt MA is medewerker Politieke zaken bij VluchtelingenWerk Nederland.

Analyse verkiezingsprogramma's

Vluchtelingenbescherming onder druk na de verkiezingen

Wat hebben de politieke partijen over asielrecht en inburgering in hun programma's voor de komende verkiezingen gezet? Michiel Kruyt legt de programma's naast elkaar en ziet dat het er voor asielzoekers en vluchtelingen niet best uitziet. Vooral de voorstellen van de VVD maar ook die van het weifelende CDA bedreigen de bescherming van asielzoekers en vluchtelingen. Daarom is het van belang dat de kiezer beseft wat er voor vluchtelingen op het spel staat.

Op woensdag 17 maart vinden waarschijnlijk de Tweede Kamerverkiezingen plaats. Uit de passages over asiel- en migratiebeleid in de verkiezingsprogramma's van de partijen die momenteel vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer, wordt duidelijk dat vluchtelingenbescherming in de komende regeerperiode zeer waarschijnlijk verder onder druk komt te staan. Het individuele recht op asiel wordt ter discussie gesteld, en vluchtelingen maken wat sommige partijen betreft minder of zelfs geen aanspraak

op een gelijke behandeling in Nederland, bijvoorbeeld wat betreft huisvesting. Waar sommige teksten vanuit juridisch en medemenselijk oogpunt ronduit schokkend zijn, zijn er uiteraard ook partijen die voorstellen doen die het recht op asiel verder verankeren en de positie van asielzoekers en vluchtelingen in Nederland versterken. Wel zijn vrijwel alle partijen het erover eens dat de asielprocedures bij de IND onnodig veel vertraging hebben opgelopen en dat meer en flexibelere financiering nodig is om deze achterstanden weg te werken.

Uit het perspectief van asielzoekers en vluchtelingen slaat de balans in het geheel duidelijk negatief uit. Dit komt met name door voorstellen in de programma's van rechtse partijen waarbij die van regeringspartij VVD het meest in het oog springt. Maar ook voor 'middenpartij' CDA zijn de rechten van vluchtelingen in Nederland niet vanzelfsprekend. Aangezien beide partijen momenteel hoog in de peilingen staan, is de kans sterk aanwezig dat het nieuwe regeerakkoord verregaande voorstellen zal tellen die afbreuk doen aan het beschermingsniveau voor asielzoekers en vluchtelingen in Nederland.

1. Het individuele recht op asiel in Nederland

Nederland is gebonden aan Het Vluchtelingenverdrag van 1951 waarin het recht op (het aanvragen van) asiel en het verbod van *refoulement* zijn neergelegd. In 2017 had het CDA in zijn verkiezingsprogramma echter opgenomen dat het verdrag niet meer zou voldoen, wat uiteindelijk tot de volgende tekst in het huidige regeerakkoord leidde:

'de aard en omvang van de wereldwijde asielmigratie is in de afgelopen decennia drastisch veranderd. Het kabinet laat daarom onafhankelijk onderzoek doen of en zo ja op welke wijze het verdrag bij de tijd moet worden gebracht om een duurzaam juridisch kader te kunnen bieden voor het internationale asielbeleid van de toekomst'.¹

Mensenrechten- en vluchtelingenorganisaties en juristen spraken zich uit tegen dit voornemen van het CDA.² Het belang van het Vluchtelingenverdrag spreekt voor zich en een aanpassing ervan zou een verregaand, riskant en langdurig proces met zich brengen. Los van juridische en praktische bezwaren roept het ook morele vragen op. Zo stelde VluchtelingenWerk in een reactie op het regeerakkoord:

'De stapeling van voorgestelde maatregelen, waaronder ook het aangekondigde onderzoek naar het herijken van het Vluchtelingenverdrag, doet de vraag rijzen of het recht op bescherming tegen vervolging, onderdrukking of oorlog bij dit kabinet in goede handen is'.³

Daarnaast is het vanuit politiek oogpunt onverstandig om valse verwachtingen te wekken bij kiezers, en te doen alsof het aanpassen van het Vluchtelingenverdrag een reële optie is, en te suggereren dat daarmee voorkomen kan worden dat vluchtelingen zich met een asielaanvraag melden in Nederland.

Op 3 juli 2020 werd het onderzoek 'Terechte zorg, verkeerd aanknopingspunt' van mr. J.P.H. Donner en mr. dr. M. den Heijer, aan de Tweede Kamer gestuurd. Zij concluderen onder andere dat

'het Vluchtelingenverdrag veeleer symbool is van de problematiek, dan oorzaak of aanknopingspunt voor verbetering daarvan'.⁴

Het kabinet kon er vervolgens in de begeleidende brief aan de Tweede Kamer niet omheen dat

'met het Vluchtelingenverdrag het recht om asiel te vragen en het verbod op *refoulement* bindend door de verdragsluitende partijen zijn vastgelegd en dat deze ook in het EVRM en het *acquis communautaire* als uitgangspunten gelden. Het kabinet acht het een groot goed dat deze beginselen aldus zijn geborgd en wenst deze te behouden'.⁵

Ondanks deze duidelijke conclusies houden verschillende partijen vast aan het idee dat het Vluchtelingenverdrag zelf herziening behoeft, of dat Nederland zich uit het verdrag zou moeten terugtrekken. Niet geheel verrassend pleiten de PVV en Forum voor Democratie (FvD) voor eenzijdige opzegging door Nederland. Daarbij gaan zij voorbij aan het feit dat de werking van de bepalingen van het verdrag verregaand zijn doorgevoerd in het Europees recht, zoals ook al zijdelings werd opgemerkt in genoemde brief van het kabinet. Aangezien beide partijen echter ook willen dat Nederland uit de EU stapt en bovendien ervoor pleiten om de grenzen te sluiten en grenscontroles terug in te voeren, zal dit in hun ogen geen probleem zijn.

De VVD ziet in het verkiezingsprogramma van 2021 mogelijkheden om de rechten van vluchtelingen die voortvloeien uit het verdrag grotendeels teniet te doen, zonder uit de EU te treden. De partij zet in op honderd procent opvang in 'de regio', waarbij uiteindelijk geen enkele vluchteling meer recht zou hebben op asiel in een Europees land:

'Daarvoor kan het VN-vluchtelingenverdrag worden opgezegd of aangepast, waarbij de werkingssfeer van het verdrag expliciet wordt begrensd naar het werelddeel waar de vluchteling uit is gevlucht. Ook EU-regelgeving moet hiervoor worden aangepast'.⁶

Ook de SGP volgt deze lijn, met de sterke nadruk op opvang buiten Nederland en deze partij stelt dat

'Internationale verdragen moeten dusdanig worden herzien zodat asiel géén recht inhoudt om naar een land van keuze te reizen'.⁷

Opvallender is wellicht dat ook het CDA nog steeds niet helemaal bereid is om het Vluchtelingenverdrag te blijven omarmen. De partij schrijft immers in het huidige verkiezingsprogramma:

'Grip op migratie vraagt om concrete migratiedoelstellingen die rekening houden met de spankracht van de samenleving en de gewenste omvang van de bevolkingsgroei. Deze concrete doelen voor arbeidsmigranten en vluchtelingen dienen als basis voor een effectievere aanpak en organisatie van de opvang en integratie'.⁸

Door het op deze manier te formuleren pleit het CDA wel degelijk voor een afwijking van het Vluchtelingenverdrag, namelijk voor een maximum wat betreft het toelaten van asielzoekers, door het koppelen van 'migratiedoelstellingen' aan vluchtelingen.

1 VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (2017), 'Vertrouwen in de toekomst. Regeerakkoord 2017-2021'.
 2 o.a. De Groene Amsterdammer, 'Nederlandse politici begrijpen het Vluchtelingenverdrag niet', 6 juni 2017.
 3 Brief VluchtelingenWerk Nederland, 19 oktober 2017.
 4 Zie: <https://bit.ly/3ryI94e>

5 Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 19 637, nr. 2645.
 6 VVD, 'Samen aan de slag – Nieuwe keuzes voor een nieuwe tijd' (2021).
 7 SGP, 'In vertrouwen' (2021).
 8 CDA, 'Zorg voor Elkaar' (2021).

Kabinets- en fractieleden van het CDA kijken hier verschillend tegenaan. Minister Hugo de Jonge sprak zich in januari 2020 nog expliciet uit vóór een quotum van het aantal vluchtelingen (en arbeidsmigranten) in Nederland, hoewel hij daar geen concreet aantal voor durfde te geven.⁹ Maar zijn partijgenoot en Kamerlid Chris van Dam uitte onlangs echter nog zorgen over de wenselijkheid en de uitvoerbaarheid van een dergelijk plafond:

‘Dat lijkt me buitengewoon ingewikkeld voor echte vluchtelingen. Als iemand in een bootje bij IJmuiden aanspoelt, dan kun je niet zeggen: sorry, u bent nummer 15.001, we vangen er maar 15.000 op. Bij arbeidsmigranten heb ik er geen enkele moeite mee om een norm te stellen om daarna te zeggen dat het vol zit. Maar bij echte vluchtelingen uitdrukkelijk wel!’¹⁰

Het is dus niet duidelijk waar het CDA precies staat, wat een verklaring kan zijn voor de vage formulering in het verkiezingsprogramma.

‘Als iemand in een bootje bij IJmuiden aanspoelt, dan kun je niet zeggen: sorry, u bent nummer 15.001, we vangen er maar 15.000 op.’ (CDA Kamerlid Van Dam)

Partijen aan de linkerkant van het politieke spectrum zijn aanzienlijk duidelijker dan het CDA. Zo benadrukken PvdA en GroenLinks het belang van het behoud van het recht om asiel aan te kunnen vragen voor mensen die vluchten voor oorlog, geweld en vervolging, en het principe dat niemand wordt teruggestuurd naar waar het voor hen onveilig is (klimaatvluchtelingen vallen hier vooralsnog niet onder).¹¹ De Partij voor de Dieren en de ChristenUnie noemen letterlijk het belang (van het behoud) van het Vluchtelingenverdrag. Zij doen dat vanuit hun politieke overtuiging en mogelijk ook als reactie op bovenstaande standpunten en de bepaling in het vorige regeerakkoord.

De SP houdt het bij hulp ‘waar nodig’ en opvang ‘in de regio en in ons land’,¹² en DENK pleit voor een ‘humanitair en ruimhartig’ vluchtelingenbeleid waarbij Nederland ‘meer verantwoordelijkheid moet nemen’.¹³

D66 verwacht veel van oplossingen in Europees verband. Hierbij legt deze partij de nadruk op asiel- en terugkeerprocedures in landen aan de Europese buitengrenzen. Daar staat dan een vaste verdeelsleutel tegenover voor kansrijke asielzoekers en wordt het Nederlandse quotum voor hervestiging van kwetsbare vluchtelingen van buiten de EU verhoogd naar 5.000 per jaar.¹⁴

2. Integratiekansen en gelijke behandeling

Naast de vaak zorgelijke teksten over het inperken of afschaffen van het recht op asiel, doen partijen ook opvallende en negatieve voorstellen op het gebied van

inburgering en integratie. Het lijkt erop dat alle partijen het belang inzien van een goede en snelle integratie van vluchtelingen in de samenleving, maar over de manier waarop dat bereikt moet worden lopen de meningen sterk uiteen. Waar de ene partij benadrukt dat vluchtelingen vaak al genoeg hebben moeten doorstaan en dat alleen het bieden van gelijke kansen niet genoeg is, zijn andere partijen bereid om de rechten van statushouders flink in te perken en zo een groep ‘tweederangsburgers’ te laten ontstaan.

Momenteel wordt de Wet inburgering herzien, al heeft minister Koolmees onlangs de invoering van de nieuwe wet (opnieuw) met zes maanden moeten uitstellen naar 1 januari 2022.¹⁵ In deze nieuwe wet worden belangrijke veranderingen in het inburgeringsstelsel doorgevoerd. Wel wordt grotendeels uitgegaan van het negatieve uitgangspunt dat het inburgeren voorheen ‘te vrijblijvend’ zou zijn en dat boetes en andere straffen nodig zijn om mensen met een status te ‘prikken’. De basis hiervoor werd vastgelegd in het Regeerakkoord van 2017:

‘Verwijtbaar niet inburgeren heeft consequenties, zoals het verliezen van de verblijfsstatus voor reguliere migranten en het niet verkrijgen van een sterkere verblijfsstatus voor asielvergunninghouders. Ook een korting op de uitkering bij mensen die niet goed inburgeren is aan de orde. Inburgeren is een plicht en een vereiste voor het verkrijgen van het Nederlanderschap. De voorwaarden voor inburgering in Nederland betreffen taalkennis, kennis van wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende vrijheden en gelijkheden, grondwettelijke rechten en plichten, aantoonbaar participeren, voldoen aan de sollicitatieplicht en tegenprestatie die gelden voor uitkeringsgerechtigden’.¹⁶

VluchtelingenWerk Nederland heeft een heel ander idee over optimale inburgering. In de ‘Visie op inburgering’ werd het al in 2016 als volgt omschreven:

“Inburgering” is niet simpelweg een set van eisen die de overheid aan de vluchteling oplegt. In de visie van VluchtelingenWerk moet het bij inburgering gaan om de werkelijke betekenis van het woord: een proces waarin de vluchteling zich kan ontwikkelen tot een zelfstandige burger van ons land. Daarom vindt VluchtelingenWerk: (1) dat het goed is dat inburgering verplicht is, maar in plaats van negatieve sancties is het beter inburgeraars met positieve prikkels te motiveren en te stimuleren; (2) dat van mensen die hun land zijn ontvlucht en die de Nederlandse maatschappij nog niet kennen, niet verwacht kan worden dat ze zelf volledig verantwoordelijk zijn voor hun inburgering; en (3) dat het behalen van een inburgeringsexamen geen doel op zich moet zijn, en ook geen voorwaarde voor bijvoorbeeld het verkrijgen van het Nederlanderschap’.¹⁷

Daartegenover is het opmerkelijk wat de VVD in het verkiezingsprogramma voorstelt. In eerste instantie lijkt de achtergrondgedachte nog positief te zijn:

9 NRC, ‘Tachtigduizend migranten per jaar is te veel voor Nederland’, 3 januari 20 20.

10 NRC, ‘Nederland is geen bananenmonarchie’, 22 januari 2021.

11 PvdA, ‘Ons plan voor een eerlijker en fatsoenlijker Nederland’ (2021); GroenLinks, ‘Verkiezingsprogramma GroenLinks 2021’ (2021).

12 SP, ‘Stel een Daad’ (2021).

13 DENK, ‘DENK anders’ (2021).

14 D66, ‘Een nieuw begin – Laat iedereen vrij, maar niemand vallen’ (2021)/

15 Lees hierover meer in de *Kroniek inburgering* van Ricky van Oers, verderop in dit nummer.

16 VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (2017), ‘Vertrouwen in de toekomst. Regeerakkoord 2017-2021’.

17 VluchtelingenWerk Nederland, ‘Visie op inburgering’, 2016.

‘Bij vluchtelingen die wel in Nederland kunnen blijven, hebben we te lang gedacht dat inburgering enkel hun eigen verantwoordelijkheid is’.

Maar verder lezend blijkt dat de VVD doelt op hogere eisen, meer verplichtingen en minder rechten voor mensen met een asielsstatus. Zo wil het mensen niet langer vanuit de Azc’s laten uitplaatsen naar een (sociale) huurwoning, maar dienen zij te verblijven op

‘speciale integratielocaties waar zij een intensief inburgeringstraject doorlopen. Pas als zij voortvarend bezig zijn met de inburgering, bijvoorbeeld door een opleiding af te ronden of zicht hebben op werk, kunnen zij doorstromen naar een eigen huurwoning’.

Bovendien zullen ze in de ‘speciale integratielocaties’ slechts leefgeld ontvangen voor ‘voedsel en kleding’ en wordt de taaleis voor mensen in de bijstand verhoogd naar B1-niveau.¹⁸

Alles bij elkaar genomen zullen de voorstellen van de VVD een forse inperking van de rechten van vluchtelingen in Nederland betekenen, waarbij zij als groep worden benadeeld ten opzichte van Nederlanders.

De voorstellen van de VVD zullen de rechten van vluchtelingen fors inperken, waarbij zij als groep worden benadeeld ten opzichte van Nederlanders.

De boodschap dat er bij integratie en inburgering te weinig eisen zouden worden gesteld en dat er meer prikkels (straffen, boetes) zouden moeten worden opgelegd, lijkt ook populair bij andere partijen. De SGP pleit voor een grotere verantwoordelijkheid voor de inburgeraar, ‘ook financieel’, en vindt dat als mensen niet aan de inburgeringsplicht willen (en kunnen?) voldoen, moeten ‘worden beboet, en als dat kan uitgezet’.¹⁹

Het CDA gaat minder ver, maar spreekt zichzelf tegen. Aan de ene kant vindt het CDA het

‘onacceptabel [is] dat kinderen met een andere culturele achtergrond minder kansen hebben in het onderwijs’

maar tegelijkertijd pleit het voor het uitbreiden van het integratiebeleid

‘naar tweede en derde generaties, voor zover die door achterstanden of taalproblemen nog onvoldoende meekomen in de samenleving’.

Dit zou betekenen dat kinderen – die in Nederland zijn geboren – mogelijk anders worden beoordeeld op (taal) achterstanden, met eventueel bijkomende verplichting als gevolg, puur vanwege het feit dat hun (groot)ouders als vluchteling naar Nederland zijn gekomen.

De PVV en FvD staan niet uitgebreid stil bij integratie en inburgering in hun programma’s. FvD betoogt dat waar integratie niet lukt, remigratie ‘de oplossing’ is en dat asielaanvragers geen voorrang meer zouden moeten krijgen op sociale huurwoningen.²⁰

De PVV houdt het nog eenvoudiger: ‘Géén woningen voor statushouders: ónze woningen voor ónze mensen!’.²¹ Waar vluchtelingen dan wel terecht moeten laten zich raden, nog los van de vraag hoe deze voorstellen zich verhouden tot de Grondwet en het beginsel van non-discriminatie.

Zoals was te verwachten benadrukken GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Partij van de Dieren en D66 het gemeenschappelijk belang van goede integratie, waarbij dit duidelijk een proces is dat van twee kanten zou moeten komen. Zo is ook de overheid medeverantwoordelijk voor het falende beleid op inburgering de afgelopen jaren – zie de malafide aanbieders van taal- en inburgeringscursussen die als gevolg van de marktwerking in deze sector jarenlang hun gang konden gaan.²² Deze partijen zien bovendien ook het probleem van een gebrek aan huisvesting voor statushouders, maar pleiten in dat verband voor het bouwen van meer (sociale huur-)woningen.

Defence for Children

Kinderrechten maar bij vijf politieke partijen in beeld

In de verkiezingsprogramma’s voor de Tweede Kamerverkiezingen spreken maar vijf politieke partijen de ambitie uit om de situatie van kwetsbare kinderen te verbeteren, blijkt uit de op 11 februari 2021 gelanceerde Kieswijzer Kinderrechten van Defence for Children. De kinderrechtenorganisatie heeft voorafgaand aan de verkiezingen op 17 maart dertien partijprogramma’s geanalyseerd op kinderrechtenthema’s. ‘Hoge scores zien we bij de ChristenUnie, PvdA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66 op onder andere urgente onderwerpen als armoede, jeugdzorg en de opvang van vluchtelingen. Andere politieke partijen zijn nagenoeg voorbijgegaan aan de 3,5 miljoen kinderen in ons land’, aldus Mirjam Blaak, directeur van Defence for Children. ‘Alleen deze vijf politieke partijen nemen het VN-Kinderrechtenverdrag en andere internationale Verdragen serieus en vertalen deze in concrete investeringen in kinderrechten.’ De Partij voor de Dieren en de PvdA pleiten voor het opnemen van het belang van het kind als maatstaf in de Vreemdelingenwet. Ook GroenLinks bepleit meer aandacht voor specifieke risico’s voor kinderen in procedure. Voor een oplossing voor kinderen die langer dan 5 jaar in Nederland zijn en nog geen verblijfsvergunning hebben, pleiten de SP, DENK, ChristenUnie en de Partij voor de Dieren. Voor extra bescherming en kleinschalige opvang van alleenstaande vluchtelingenkinderen, ter voorkoming van de jaarlijks 550 verdwijningen, staan D66, GroenLinks, de SGP en PvdA.

De partijprogramma’s van de VVD, PVV en Forum voor Democratie op migratiebeleid stellen de naleving van kinderrechten niet centraal.

De Kieswijzer Kinderrechten is in te zien via www.stemvoorkinderen.nl.

18 VVD, ‘Samen aan de slag – Nieuwe keuzes voor een nieuwe tijd’ (2021).
19 SGP, ‘In vertrouwen’ (2021).

20 Forum voor Democratie, ‘Stem Nederland terug’ (2021).

21 PVV, ‘Het gaat om u’ (2021).

22 GroenLinks, ‘Verkiezingsprogramma GroenLinks 2021’ (2021).

Inburgeren is voor bijna al deze partijen een belangrijk onderdeel van het integratieproces, maar het verschil met rechtse partijen is bijvoorbeeld dat gemeenten meer ruimte moeten krijgen om te zorgen voor een goede individuele begeleiding,²³ dat er aandacht wordt geschonken aan toegang tot de arbeidsmarkt²⁴ en dat taallessen en andere activiteiten in de Azc's vanaf dag één na aankomst²⁵ zouden moeten worden aangeboden, ook voor mensen die nog geen asielstatus hebben gekregen.²⁶

3. Het volgende regeerakkoord

Zoals hierboven uiteengezet zal het nog een grote uitdaging worden om het hoofdstuk 'vluchtelingenbeleid' in te vullen bij de onderhandelingen over het volgende regeerakkoord. Uiteraard laat het zich moeilijk voorspellen welke partijen met elkaar aan tafel zullen zitten in het kader van coalitievorming, maar duidelijk is dat de verschillen groot zijn. Bovendien zijn de thema's asiel en integratie gevoelige onderwerpen, waarbij de politieke partijen vanuit hun verschillende invalshoeken hun achterban (denken te) moeten 'bedienen'. Bovendien worden de verschillende opvattingen op gebied van asiel- en integratiebeleid breed uitgemeten in de media. In andere woorden, op dit thema zullen de politici niet veel willen 'toegeven' ten opzichte van elkaar.

Ook inhoudelijk zijn het recht op asiel en de positie van vluchtelingen in Nederland niet zomaar onderwerpen waar de politieke partijen makkelijk een compromis 'in het midden' zullen vinden. Immers, ofwel Nederland commiteert zich de komende regeerperiode aan het Vluchtelingenverdrag, met alle bijbehorende verplichtingen, zoals het recht om asiel aan te vragen. Of Nederland kiest een andere weg en begint daadwerkelijk een proces om het verdrag op een of andere manier te wijzigen of om op een andere manier onder de juridische verplichtingen van het verdrag uit te komen. Het Vluchtelingenverdrag is zowel voor de voor- als tegenstanders ervan een belangrijk symbool, gezien ook de aandacht die het krijgt in de verschillende verkiezingsprogramma's. Zoals hoogleraar migratierecht Thomas Spijkerboer echter al in 2017 treffend samenvatte: 'wie verstandig is, bouwt erop voort en bouwt het uit, in plaats van het in een vlag van hoogmoed van tafel te vegen'.²⁷

Dit geldt in zekere zin ook voor de positie van vluchtelingen in Nederland. Waar sommige partijen (al dan niet symbolisch) de verantwoordelijkheid voor het falen van integratie in Nederland en het huidige inburgeringsstelsel volledig bij

de vluchteling leggen en allerlei sancties voor ogen hebben, maken anderen zich juist sterk voor het behoud en uitbreiding van de begeleiding van de overheid op basis van positieve uitgangspunten. Hierbij is met name de huisvesting van statushouders van belang, omdat hierbij heel duidelijk wordt dat de ene partij onderscheid wil maken tussen statushouders en Nederlanders, waar de ander juist staat voor het recht op gelijke behandeling en een eerlijke kans om huisvesting te vinden als vluchteling in Nederland. Vanuit het belang van vluchtelingen én de samenleving gezien zou het onverstandig zijn om een groep 'tweederangsburgers' te laten ontstaan, door vluchtelingen pertinent anders te behandelen dan andere groepen in Nederland.

Waarschijnlijk is echter de grootste belemmering voor een fatsoenlijk vluchtelingenbeleid de deelname van de VVD aan de formatie. De peilingen wijzen er momenteel op dat het onwaarschijnlijk is dat de VVD *niet* aan de komende regering zal deelnemen,²⁸ en gezien het verkiezingsprogramma van deze partij mag dat met recht een zorg worden genoemd. Ervanuit gaande dat FvD en PVV geen serieuze mogelijkheid zullen hebben om daadwerkelijk deel te nemen aan een regeringscoalitie, zal de VVD enigszins alleen komen te staan met hun verregaande voorstellen op asiel- en integratiebeleid.

Juist daarom is het ook zo teleurstellend dat het CDA niet duidelijk stelling neemt vóór de rechten van vluchtelingen, en in het verkiezingsprogramma hint op een plafond met betrekking tot het aantal asielaanvragen in Nederland. Extra belangrijk is daarom welke andere partijen nog meer aan de toekomstige regering deelnemen – en dat deze zoveel mogelijk het principiële recht op asiel en een eerlijke behandeling van asielzoekers en vluchtelingen hooghouden.

Gezien de verwachte regeringsdeelname van de VVD en de onduidelijkheid van het CDA, is het extra belangrijk welke andere partijen aan de toekomstige regering deelnemen.

Het is van belang dat de kiezer beseft wat er voor vluchtelingen op het spel staat. VluchtelingenWerk Nederland zal ook deze keer weer een campagne rond de verkiezingen lanceren, waarbij in een online 'stemwijzer' de verschillende standpunten van de politieke partijen inzichtelijk gemaakt zullen worden – en waar beargumenteerd wordt wat er wél zou moeten gebeuren. Het verder inperken van rechten voor asielzoekers en vluchtelingen in Nederland is wat VluchtelingenWerk betreft nooit de oplossing. ◀

23 Partij voor de Dieren, 'Plan B: idealisme is het nieuwe realisme' (2021).

24 PvdA, 'Ons plan voor een eerlijker en fatsoenlijker Nederland' (2021.)

25 ChristenUnie, 'Kiezen voor wat écht telt' (2021).

26 D66, 'Een nieuw begin – Laat iedereen vrij, maar niemand vallen' (2021).

27 *De Groene Amsterdammer*, 'Nederlandse politici begrijpen het Vluchtelingenverdrag niet', 6 juni 2017.

28 *Peilingwijzer*, 14 januari 2021.